

Bibliografiska uppgifter för

Honungsskivling en skadegörare - men lever i mykorrhiza med orkidéer

Tidskrift/serie Odlaren

Utgivare Förbundet organisk biologisk odling

Redaktör Lund A.

Utgivningsår 2005

Nr/avsnitt 2

Författare Lund A.

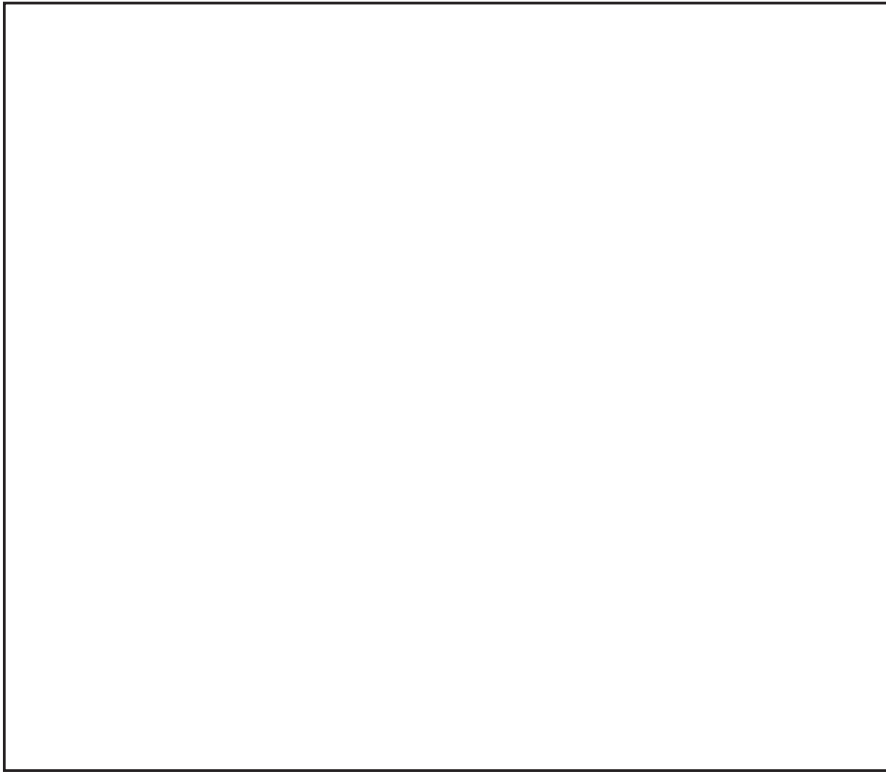
Huvudspråk Svenska

Målgrupp Praktiker

Nummer

(ISBN, ISSN) ISSN 0349-7305

Honungsskivling en skadegörare — men lever i mykorrhiza med orkidéer

Honungsskivlingen är en ätlig hattsvamp, elak skadegörare på skogsträd och lever i symbios med vissa orkidéer. Här dess snörliga rötter med vars hjälp den sprider sig under barken och sedan iväg till nya byten, att ta livet av.

ETT SÄKERT TECKEN på att ett träd håller på att dö är att honungsskivlingen som angripit den blivit synlig.

Honungsskivlingar angriper rot-systemet. Därför är det svårt att se angreppet i ett tidigt skede. Hugger man med en yxa i rothalsen kan ett starkt kådflöde — om det är ett barrträd — och delvis död blast, vara tecken på angrepp. När svampen väl fått fäste och brett ut sig från rotsystemet och ända upp i stammen via rothalsen, syns den tunna vita mycelhuden bestående av ihoppackade svamptrådar som växer mellan veden och blasten. Fast vill man se detta måste först barken avlägsnas. När trädet dött utvecklas sedan honungsskivlingens typiska mycelsträngar, så kallade rhizomorfer. De växer inte bara mellan bark och ved utan även ut i jorden. Mycelsträngarna ser ut som svarta snören eller rötter och är från början ljusbruna eller rödaktiga. De lär förresten vara självlysande.

Eftersom rötterna är angripna kan skadan ses i kronan också; näringstillförseln är ju skadad. Gulgrön färg på lövverket i stället för det friskt gröna är första tecknet på honungsskivlingens an-

grepp i ett bestånd. Årskotten växer dåligt. Torkstress gör träden mottagligare.

Honungsskivlingar lever även saprofyiskt på död ved i marken. En angripen stubbe kan därför sprida smitta både genom rotkontakter med omgivande träd, och genom att svampen aktivt skickar ut sina ”snören” från stubben till omgivande träd. Ett gammalt knep att komma till rätta med plågan är därför att avlägsna eller bränna alla stubbar från sjuka träd. Det minskar smittrisen.

Spridning genom sporer från fruktkropparna verkar vara mindre viktig än den vegetativa spridningen. Åtminstone är det vad experterna säger idag.

Honungsskivling trivs med röttsvampar

Den växer ofta tillsammans med rottickan och andra röttsvampar. Därför blir honungsskivlingen lätt kronisk om man väl fått in den. Som en av Europas största skadegörare i granskogar orsakar svampen miljardförluster i skogsbruket. Den

angriper inte bara barrträd utan även lövträd, fruktträd, och örter som flox och rabarber. Till och med potatis kan angripas av svampen, enligt äldre litteratur.

I Sverige finns åtminstone fyra arter av släktet *Armillaria*, dvs honungsskivling

- *Armillaria ostoyae* som angriper barrträd.
- *Armillaria borealis* och *Armillaria cepistipes* som är mer saprofytiska, dvs mest lever på döda växtdelar och
- *Armillaria gallica* som för att angripa kräver att träden utsatts för mycket kraftig stress.

I svampböcker kallas den också *Armillaria mellea* eller *Armillariella mellea*. Problemet är att arterna är så lika att de knappast går att skilja på utan laboratorium.

Danska arkeologer har hittat svampen i flera tusen år gamla stubbar i torvmossar. Hattsvampar är förresten äldre än fyrfotadjuren på jorden och löste kanHonungsskivlingen är en vanlig ätlig ske en gång problemet med för mycket kol bundet i växtrester. Honungsskivlingen är alltså knappast ny i trakten men är fortfarande en kraftfull skadegörare. Somliga kallar den dock matsvamp. Unga fruktkroppar är ätliga och har en mild lukt och smak. Odling i trädgårdar rekommenderas dock inte, av förklarliga skäl.

Ibland har svampar kallats naturens renhållningsjon eftersom de bryter ner dött material i naturen tillsammans med bakterier mm. De förhindrar att för mycket dött material anhopas och ser till att näringen i denna återbördas till jorden. Utan dem skulle förutsättningen för liv försvinna. Svamparna spelar alltså en viktig roll för andra organsimers näringsförsörjning, står det i en svampbok. Allt som oftast handlar det dock om att den enes bröd är den andres död..

ANDERS LUND